

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه سیستان و بلوچستان

رساله ای در اقتصاد توسعه

ویراستاران

آمیناوا کریشنا دات (دانشگاه نتردام، آمریکا)

و

جی می رز (دانشگاه نتردام، آمریکا)

مترجم:

میکائیل عظمی

عضو هیأت علمی دانشگاه سیستان

عنوان و نام پدیدآور	: رساله‌ای در اقتصاد توسعه/ ویراستاران آمیتاوا کریشنادات، جی‌می رزا؛ مترجم میکائیل عظمی.
مشخصات نشر	: سمنان: دانشگاه سمنان، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ل، ۵۸۰ ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۶۵-۱۴-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: International handbook of development economics, CY۰۰۸.
موضوع	: اقتصاد توسعه
موضوع	: رشد اقتصادی
شناسه افزوده	: دوت، آمیتاوا کریشنا، ۱۹۵۵ - م، ویراستار
شناسه افزوده	: Dutt, Amitava K. Krishna
شناسه افزوده	: ر، خایمه، ویراستار
شناسه افزوده	: R. Khaima
شناسه افزوده	: عظمی، میکائیل، مترجم
شناسه افزوده	: دانش، سمنان
رده بندی کنگره	: ۲ H۰۰۹۲ ۵/۲
رده بندی دیویی	: ۹/۳۲۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۳۷۰۹۹۵

عنوان کتاب: رساله‌ای در اقتصاد توسعه

مترجم: دکتر میکائیل عظمی

طرح جلد: اسماعیل شجاعی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۳

ناشر: انتشارات دانشگاه سمنان

شمارگان: ۲۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۶۵-۱۴-۳

حق چاپ محفوظ و متعلق به انتشارات دانشگاه سمنان می‌باشد.

وب سایت: www.press.semnan.ac.ir تلفن انتشارات: ۳۳۶۶۲۷۰ - ۲۳۱

قیمت: ۲۷۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم	و
پیشگفتار ویراستاران	ط
بخش نخست) مقدمه	۱
فصل اول: معنا و معیار توسعه: پل استریتن	۳
فصل دوم: ششم اندازهای تاریخی توسعه: آمیا کومار بگچی	۱۹
فصل سوم: تجارب رشد و توسعه: استیون آن دورلف، اندروز کورتلوز و جی مچ تان	۲۳
فصل چهارم: تغییر بازاری و توسعه: موشه سرکین	۴۹
فصل پنجم: پیوندی بین رشته‌ای به توسعه: نقطه عطف نهادی: پتر آوانز	۷۱
فصل ششم: مسأله امکانات: الگوی عملی در کشورهای در حال توسعه: بیل گیسون	۸۹
بخش دوم) رویکردهای رقیب توسعه	۱۰۳
فصل هفتم: پیشینه تاریخی اقتصاد توسعه: بیانیه علمی	۱۰۵
فصل هشتم: نظریه کلاسیک توسعه: جی هرزر	۱۲۱
فصل نهم: نظریه‌های وابستگی: خوزه گابریل پالما	۱۳۵
فصل دهم: ساختارگرایی: خوزه گابریل پالما	۱۴۷
فصل یازدهم: مارکسیسم و توسعه: باب ساتکلیف	۱۵۵
فصل دوازدهم: نظریه توسعه نهادگرایانه: کنت پی. جمسون	۱۷۳
فصل سیزدهم: نظریه توسعه نئوکلاسیکی: سلیم رشید	۱۸۹
بخش سوم) اقتصاد کلان رشد و توسعه	۲۰۱
فصل چهاردهم: رویکردهای بلندمدت معمول به رشد و توسعه: آمیتاوا کریشنا دات	۲۰۳

فصل پانزدهم: نظریه جدید رشد و اقتصاد توسعه: هینز دی. کورز و نری	۲۲۱
فصل شانزدهم: مباحث کلان کوتاه مدت در توسعه: پیتر جی. مانتیل ...	۲۳۹
فصل هفدهم: اثرات متقابل بخشی در توسعه: جان رتسو	۲۵۵
فصل هجدهم: مباحث اقتصاد باز در توسعه: خوزه آنتونیو اوکامپو	۲۷۱

بخش چهارم) عوامل در توسعه	۲۸۷
فصل نوزدهم: پس انداز، سرمایه گذاری و انباشت سرمایه: آندرس سولیمان و	
ماريو گوتیرز	۲۸۹
فصل بیستم: نقش تأمین مالی و اعتبارات در توسعه اقتصادی: فیلیپ	
رستون و وینونو باسو	۳۰۹
فصل بیست و یکم: برساختهای فیزیکی: گریگوری کی. اینگرام و مارین	
فی	۳۲۱
فصل بیست و دوم: توسعه: دنیس آلبرگ و روبرت کسن ...	۳۳۹
فصل بیست و سوم: مانتیویرا: در کشورهای در حال توسعه: آلبرت	
بری	۳۵۱
فصل بیست و چهارم: آموزش سرمایه ساز: جرج ساچاروپولوس و هری	
آنتونی پاترینوس	۳۶۵
فصل بیست و پنجم: سلامت و تغذیه و توسعه اقتصادی: هارولد آلدن،	
جری آر. برمن و جان هادینوت ..	۳۷۹
فصل بیست و ششم: کارآفرینی و توسعه: ای. وین فزیک	۳۹۵
فصل بیست و هفتم: منابع طبیعی و توسعه: ریچارد آر	۴۱۵
فصل بیست و هشتم: محیط زیست و توسعه: جان مک پیک	۴۳۱
فصل بیست و نهم: انتخاب فنی و تغییر فناوری در توسعه: هاوارد	

بخش پنجم) بخش ها در توسعه	
فصل سی ام: نقصان های بازار عوامل در اقتصادهای فقیر کشاورزی:	
پاریکشیت گوش و آشوک کوتوال ..	۴۶۱
فصل سی و یکم: انقلاب سبز: روبرت ای. اونسون	۴۸۱
فصل سی و دوم: صنعت و سیاست صنعتی: هلن شاپیرو	۴۹۹

فصل سی و سوم: بخش غیررسمی: ویکتور ای. توکمن	۵۱۱
فصل سی و چهارم: خدمات و توسعه: دیلیپ داتا	۵۲۵
فصل سی و پنجم: شهرنشینی و مهاجرت از روستا به شهر: چارلز ام. بکر	
۵۴۳	

www.ketab.ir

پیشگفتار مترجم

کتاب پیش‌رو ترجمه‌ای است از جلد نخست International Handbook of Development Economics که دارای نویسندگان متعددی است و توسط Amitava Krishna Dutt and Jaime Ros ویراستاری شده و Edward Elgar Publication آن را در سال ۲۰۰۸ منتشر کرده است. به مانند بسیاری از موارد مشابه، مواجهه نگارنده با نسخه اصلی نه از سر برنامه‌ای از پیش اندیشیده شده که کاملاً از سر اتفاق بود؛ اتفاقی که به روزگار تحصیل وی در سرزمین پر راز و در هندستان برمی‌گردد. از همان برخورد نخست، گستره موضوعی، اصالت گفتار و بیش از هر نکته، رویکرد حاکم بر کتاب چنان بر چشم و نظر نگارنده غالب و برجسته آمد که تا دلی سیر کتاب را از سر پیشگفتار و چند فصل اول را مرور نکرد، و سوسه کتاب "دست از سر" نگارنده برنداشت. این همه در شرایطی رقم خورد که فهم و درک از مفهوم ستبر توسعه در جمع داعیه‌داران آن در میان چنان مشوش و مفلش و چنان پراکنده و ناهم‌سوست که عده‌ای آن را به اقتصاد کلان تقلیل می‌دهند و برخی آن را معادل تعالی و سعادت قلمداد می‌کنند. به هر روی آن چه باشد، سیر پرفراز و نشیب ترجمه کتاب طی شود، باور به ضرورت تأمل و شناخت علمی، روشمند و دقیق مفهوم توسعه است.

علاوه بر این، ویژگی‌های برجسته و کم‌میداننده این کتاب عامل دیگری بود که علی‌رغم تمام مسائل و علی‌رغم واژه‌ها و وحشتی که ترجمه کتاب داشت، به نگارنده جسارت اقدام به ترجمه بخشید. کوتاه سخن آن که ویژگی‌های زیر از عوامل جذاب و مشوق در ترجمه کتاب بوده‌اند:

- ۱- اهمیت فهم دانشنامه‌ای: چرخی در فضای دانشگاه‌ها و محافل علمی و علوم مرتبط با توسعه آشکار خواهد کرد که تا چه میزان دانشنامه‌ها در فرایند سبب به این نهادها غایب هستند. در حالی که دانشنامه‌ها به سبب جایگاهی که در معرفی و ترویج و مستند مباحث دارند، پاسخگوی کثیری از مشکلات و پرسش‌ها هستند. بعین نظر می‌رسد که حتی دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد (و ای بسا دانشجویان دکتری) تمایز میان یک کتاب درسی مرسوم با یک دانشنامه را تشخیص دهند. از مهم‌ترین ویژگی‌های دانشنامه‌ها، تدوین هر مدخل (عنوان) توسط شخصی برجسته و صاحب‌نظر

در آن حوزه است. این کتاب نیز از این امتیاز برخوردار است. اما در این میان آنچه در همان برخورد نخست در چشم نگارنده درخشید، مشارکت ۹۰ نفر از ۵ کشور در تدوین این کتاب بود.

۲- شمول موضوعی کتاب در حوزه توسعه: مفهوم دلربای توسعه به سان مفاهیم بسیاری در علوم اجتماعی-انسانی دارای ابعاد و جنبه‌های مختلف است. کتاب حاضر دامنه بسیار قابل توجهی از مفاهیم پایه، پیشینه، رویکردها، ... تا مسائل به تازگی مطرح شده را پوشش می‌دهد؛ ویژگی‌ای که سبب می‌شود اذهانی با پرسش‌های مختلف نتوانند از کنار کتاب به سادگی گذر کنند.

۳- رویکرد این محور به توسعه: همان طور که اشاره شد، رویکرد حاکم بر تمام فصول این کتاب رویکردی است که بر ویژگی‌هایی بود که آن را برای نگارنده جذاب می‌کرد. کوتاه آن که نگاه و رویکرد حاکم بر کتاب رویکردی انسان‌محور و گذار از اسطوره‌های غالب و رایج در مباحث توسعه است. اسطوره‌هایی که اسیر چارچوب‌های فیزیکی و اشتغال به پیچیدگی‌های انصرافی بوده و ایگاه انسان در آنها محل پرسش جدی است.

۴- توجه به تاریخ: در شرایط کنونی، علم اقتصاد بر ضرورت توجه به تاریخ تأکید داشته و می‌توان دوری از خطای روش مشابه دوری از صفت علمی بودن علم اقتصاد ارزیابی کرد. روند جاری و رایج در محافل آکادمی و پژوهشی علم اقتصاد، غفلت و بی‌توجهی عمومی به تاریخ است. در چنین فضایی کتاب حاضر در تمام فصل‌ها با وسواس و دقتی مثال‌زدنی، مباحث و مفاهیم را در یک تاریخچه خاص آنها مطرح می‌کند، روشی که نه تنها از نظر محتوایی آموزنده است بلکه منظر روش تحقیق و روش مطالعه بسیار آموزنده‌تر به نظر می‌رسد.

۵- نگاه جهانی به توسعه: در ادامه رویکرد تاریخی، کتاب حاضر تمام مباحث مطرح شده را نه تنها در یک زمان خاص محدود نکرده بلکه در جغرافیای خاصی نیز بیان کرده و مباحث منتخب را در برشی جهانی مطرح کرده است. اهمیت این ویژگی در آن است که احکام و گزاره‌های نهایی که به توصیه و تجویز نزدیک شده‌اند را مستدل‌تر، مستندتر و در نتیجه کاربردی‌تر کرده است.

۶- پای‌بندی شدید به ارائه مستندها/شواهد تجربی: مرور سریع کتاب به روشنی نشان خواهد داد که تقریباً گزاره‌های اصلی در تمام فصل‌ها به ویژه آنهایی که روایت و گزارش راه طی شده هستند، با استنادهای فراوان ارائه شده‌اند. مواردی نیز که به قضاوت درباره دنیای واقعی می‌پردازند با شواهد تجربی از نقاط مختلف دنیا مستحکم شده‌اند. این مورد نیز علاوه بر اهمیت محتوایی گزاره‌ها، به عنوان روش مطالعه و نگارش علمی آموزنده است.

نگارش بالا سبب شدند تا نگارنده علی‌رغم تازه‌کاری و نابلدی در حوزه توسعه و بی‌تجربگی (و نه بی‌تجربگی) در ترجمه، جسارت و جرأت کرده و ترجمه آن را برعهده گیرد، جسارتی که قریب به ۱۰ ساله زمان صرف آن شد و در لحظه به لحظه آن اضطراب و واهمه به خطا رفتن حاکم بوده است. برای سبک‌تر شدن خطاهای احتمالی و ناخواسته و راهنمایی در اصلاح آنها متنی است که خواننده محترم و گرامی به عنوان نگارنده خواهند داشت.

نکته‌ای که بیان آن در این زمینه لازم است، آن است که هر یک از فصل‌های کتاب دارای منابع متعدد و زیادی هستند که اگر در ترجمه به مانند اصل کتاب، کم‌وکاست در انتهای هر فصل، منابع استفاده شده توسط نویسندگان تکرار می‌شدند، تعداد صفحاتی به اندازه کل ترجمه متن کتاب را به خود اختصاص می‌دادند. بر این اساس برخلاف رویه معمول و با توجه به مشکلات چاپ و نشر کتاب‌های حجیم، از باب صرفه‌جویی، منابع پایانی هر فصل در ترجمه تکرار نشدند. بدیهی است علاقه‌مندان می‌تواند با مراجعه به سایت اینترنتی کتابخانه دارد مورد نیاز خود را شناسایی کنند.

در پایان لازم است تا از همکاران گروه اقتصاد دانشگاه سمنان و همچنین همکاران معاونت پژوهشی دانشگاه که مسیر ترجمه و نشر این کتاب را هموار کردند، کتابخانه و کادر و قدردانی به عمل آمده و آرزومند توفیق روزافزون تمام کوشندگان راه خردورزی باشیم.

آبان ۱۳۹۲

پیشگفتار ویراستاران

اقتصاد توسعه یکی از زیرشاخه‌ها یا حوزه‌های گسترده و در حال رشد از علم اقتصاد است. از آنجایی که این حوزه (اقتصاد توسعه) با مشکلات اقتصادی کشورهایی همراه است که با عنوان توسعه‌نیافته، کمتر توسعه‌یافته و یا در حال توسعه شناخته می‌شوند، جایی که اغلب افراد فقیر و محروم دنیا زندگی می‌کنند؛ به حتم یکی از مهم‌ترین (اگر نگوییم مهم‌ترین) حوزه‌های علم اقتصاد است. علاوه بر این، اقتصاد توسعه حوزه پیچیده‌ای است که صاحب‌نظران با رویکردهای مختلف، با تعاریف مختلف از توسعه، روش‌های تحلیل متفاوت، دیدگاه‌های مختلف؛ درباره یونگی عملکرد اقتصاد و توصیه‌های متفاوت برای رسیدن به توسعه، بدان پرداخته‌اند. در مورد تکامل این حوزه، حتی اگر تنها بر روند تکاملی آن از زمان پس از جنگ جهانی دوم تمرکز شود، برخی رویکردها به توسعه، در زمان خاصی که دیگر رویکردها از محبوبیت کمتری برخوردار بودند، بیشتر مورد توجه بوده‌اند؛ نقشی که بعدها جا به جا و عوض شده است.

اندازد این حوزه (اقتصاد توسعه)، پیچیدگی و دگرگونی‌های آن، سبب شده تا ارائه آن در قالب یک کتاب دشوار باشد. به همین زمانی که چند کتاب عالی در این باره وجود دارد. اما مشخصات و ویژگی‌های یاد شده، بیشتر تا چندین مسؤلیتی را بر عهده بگیریم. چند سال از انتشار دیگر کتاب‌های راهنما (کتابخانه گسترده) گذشته تا آنجا که بررسی شده، کتاب‌های دیگر منسوخ شده‌اند. همچنین می‌توان گفت که برخی از تلاش‌های یستین در معرفی تنوع رویکردهای موجود در اقتصاد توسعه، ممکن نبوده و می‌توان نشان داد که امروزه برخی از رویکردها تا حد زیادی محبوب‌تر هستند.

با توجه به اهداف مدنظر، صاحب‌نظرانی را انتخاب کردیم که در حوزه کاری خود متخصص هستند تا در این پروژه مشارکت کنند. ما از آنان خواستیم تا جای آن که به طور خسته‌کننده‌ای درباره عنوانی خاص بنویسند، درباره آنچه که به نظر می‌رسد موضوع منتخب برای آنها، مسایل و نکات کلیدی بوده و مهم‌ترین نوآوری در آن حوزه است را بحث کنند. همچنین از همکاران خود خواستیم تا نوآوری‌های تحلیلی و رابطه بین این نوآوری‌ها با دنیای واقعی مسائل سیاستی را بررسی کنند؛ با این همه از آنها خواستیم تا تعادل دقیق میان این

۱- handbook؛ جناب آقای دکتر تروت (استاد گرامی و صاحب‌نظر ادبیات فارسی - دانشگاه سمنان)، معادل "کتاب دم‌دستی" (کتابی که باید دم دست پژوهشگران باشد) را پیشنهاد می‌کند که البته با مفهوم این واژه نزدیک‌تر است. اما به سبب متداول نبودن و بیم گسسته شدن از ارزش کتاب در نظر خواننده، از این معادل استفاده نشده است.

موارد برقرار کنند. علاوه بر این از همکاران خود خواستیم تا نوآوری‌های نظری در دیدگاه‌های رقیب (متفاوت) را پوشش دهند. به منظور پوشش بیشتر دیدگاه‌های مختلف، به ویژه دیدگاه‌هایی که در ادبیات رایج علم اقتصاد توسعه کمتر بدانها پرداخته شده، کسانی را به همکاری دعوت کردیم که رویکردهای متفاوتی را استفاده می‌کنند و تمام بخش دوم کتاب را به بررسی دیدگاه‌های رقیب اختصاص دادیم.

کتاب راهنمای حاضر به ۹ بخش تقسیم شده است. بخش نخست، مقدمه، معنا و معیار توسعه اقتصادی، تاریخچه و دیدگاه‌های بین رشته‌ای، قواعد (نظم) تجربی در توسعه، مشکلات مربوط به اطلاعات و الگوسازی تجربی در کشورهای در حال توسعه را مورد بحث قرار داده است.

بخش دوم همان‌طور که پیشتر اشاره شد، به رویکردهای رقیب اختصاص دارد. این بخش با رویکردهای ابتدایی به خصوص توسعه شروع شده و سپس نظریه توسعه کلاسیک در روزهای پس از جنگ دوم جهانی را بحث می‌کند و در ادامه به رویکردهای متفاوت به اقتصاد توسعه از جمله وابستگی، ساختارگرایی، نئوسوسیالیسم، نهادگرایی و نئوکلاسیکی می‌پردازد. رویکردهای متفاوت را می‌توان به شیوه‌های مختلف تفسیر کرد و همکاران ما شیوه خود را انتخاب و استفاده کرده‌اند.

بخش سوم اقتصاد کلان رشد و توسعه را بررسی می‌کند. این بخش با بحثی درباره رویکردهای بلندمدت معمول به رشد از منظری نظری آغاز شده و سپس نظریه رشد جدید را با جزئیات بیشتر بحث می‌کند. در ادامه به مباحث اقتصاد بلندمدت می‌پردازد. سپس به روابط متقابل بخشی با تمرکز بر روابط متقابل بین کشورهای توسعه یافته و همچنین مسائل اقتصاد باز در توسعه می‌پردازد.

بخش چهارم عوامل (مؤلفه‌های) توسعه را بحث می‌کند. نه تنها در بخش خود که به عواملی چون سرمایه، کار و منابع طبیعی می‌پردازد، بلکه در مفهومی گسترده‌تر اما چون کارآفرینی و تغییرات فنی و محیطی را بررسی می‌کند. در مورد سرمایه، قسمتی به بررسی پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و انباشت سرمایه در بیانی کلی و قسمتی دیگر بر تأمین مالی (پول) و اعتبارات و زیرساخت‌های فیزیکی تمرکز دارد. در مورد نیروی کار، فصل‌هایی به جمعیت، بازار نیروی کار و تشکیل سرمایه انسانی و سلامت و تغذیه مورد اختصاص داده شده است. سپس این بخش نقش کارآفرینی و منابع طبیعی را بررسی کرده است. محیط زیست در ادامه این

بحث مورد توجه قرار گرفته است نه فقط به عنوان یک عامل تولید بلکه در مفهوم پایداری محیط، قسمت آخر این بخش مسائل فنی را با تمرکز بر انتخاب فنی و تمیز فنی بحث می‌کند.

بخش پنجم موارد خاصی از توسعه را بررسی می‌کند. در مورد کشاورزی، قسمتی به نهادهای و بازار عوامل کشاورزی و انقلاب به اصطلاح سبز که مسأله تغییر فنی را مورد توجه قرار می‌دهد، اختصاص دارد. در ادامه بحث به بخش صنعت، بخش غیررسمی و بخش خدمات می‌پردازد. در نهایت قسمتی به شهرنشینی و مهاجرت بین بخشی اختصاص دارد.

بخش ششم به مسائل بین‌المللی می‌پردازد. در مورد تجارت بین‌الملل بحث با این نکته آغاز می‌شود که تجارت آزاد چگونه بر کشورهای در حال توسعه اثر می‌گذارد. سپس نقش مفاهیم تجارت آزاد در بحث توسعه بسیار مورد توجه قرار گرفته‌اند را بررسی می‌کند. در ادامه به سیاست تجارت به ویژه به منازعه میان سیاست‌های جایگزینی واردات و تشویق صادرات می‌پردازد. در مورد جریان‌های سرمایه بین‌المللی، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، بدهی و جریان سرمایه را بحث کرده مسأله فرار سرمایه مطرح شده و سپس به بحث کمک خارجی پرداخته می‌شود. در ادامه مهاجرت بین‌المللی و فرار مغزها بررسی شده‌اند. انتقال فناوری (تکنولوژی) بین‌المللی با تمرکز بر یکی از شیوه‌های اصلی چنین انتقالی (سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی) بررسی شده است. نقش نهادهای بین‌المللی در توسعه با توجه به نقش نهاد برتون‌وودز و سازمان تجارت جهانی مطالعه شده‌اند. این قسمت با بررسی رابطه بین کشورهای فقیر و غنی یا آنچه معمولاً با عنوان مسأله شمال - جنوب اشاره می‌شود، به اتمام می‌رسد.

بخش هفتم مسائل توزیعی را بررسی می‌کند. ابتدا مفهوم نابرابری و این که نابرابری چگونه بر توسعه اثر می‌گذارد، بحث شده است. سپس به این موضوع اشاره دارد که چگونه توزیع درآمد بر رشد و توسعه اثر می‌گذارد. مفهوم و معیار فقر (مفهوم محدود فقر و همچنین مفهوم گسترده و چند بعدی آن) در قسمت بعدی بحث و در قسمت مسائل مرتبط با جنسیت در قسمت بعدی بررسی شده و بدین موضوع می‌پردازد که چگونه توسعه بین زنان و مردان توزیع شده و آیا بهبود توزیع جنسی و توسعه رابطه مستقیمی با هم دارند یا نه. موقعیت اقتصادی کودکان و اثرات رفاه کودکان بر رشد در ادامه بررسی شده است. در نهایت در این بخش معیار و مفاهیم مرتبط با نابرابری قومی بررسی شده و رابطه بین نابرابری قومی و رشد اقتصادی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

بخش هشتم نقش دولت و نهادهای دولتی و توسعه را بررسی می‌کند. این بخش با بحثی کلی درباره دو نهاد اصلی که در علم اقتصاد مورد تأکید قرار گرفته‌اند، دولت و بازار، آغاز می‌شود. در ادامه ابعاد مختلف سیاست دولت مانند سیاست‌های پولی، مالی، تثبیت، تعدیل ساختاری، برنامه‌ریزی و ارزیابی پروژه، بنگاه‌های دولتی و خصوصی‌سازی بحث شده است. این بحث با بحثی درباره فساد دنبال شده است. سپس نقش قانون و نهادهای قانونی بحث شده و در ادامه نهاد حقوق مالکیت مطرح شده است. مباحث فراگیرتری درباره فرهنگ و توسعه در ادارات مورد توجه قرار گرفته‌اند. این بخش با بحثی درباره علل و نتایج جنگ‌ها به ویژه جنگ‌های شهری در کشورهای در حال توسعه پایان می‌گیرد.

در بالاخره بخش نهم موری است بر مباحث اصلی که کشورهای در حال توسعه با آنها مواجه هستند. این بخش با بحثی کلی درباره توسعه در مناطق کمتر توسعه‌یافته از دیدگاهی بین‌المللی آغاز می‌شود. در این چارچوب به نوبت مناطق آمریکای لاتین و کارائیب، منطقه زیر صحرای آفریقا، آفریقای شمالی و خاور میانه، چین، آسیای جنوبی، کشورهای تازه صنعتی شده آسیای شرقی و کشورهای سوسیالیستی سابق بررسی شده‌اند. تجربه دو منطقه آخر از دو منظر مدنظر قرار گرفته‌اند. تجربه این کشورها (کشورهای تازه صنعتی شده آسیای شرقی و کشورهای سوسیالیستی سابق) اغلب به عنوان کشورهای کمتر توسعه‌یافته تلقی می‌شوند و دیگر آن که تجربه این کشورها در زمینه توسعه دارد.

بخش‌های توضیح داده شده در بالا ۷۱ عنوان را شامل می‌شوند که در تنظیم آنها ۹۰ نفر همکار که در ۵ کشور مختلف زندگی می‌کنند، مشارکت داشته‌اند. این امر در کنار این واقعیت که کتاب حاضر مسائل مختلف توسعه را در ارتباط با واقعیت‌های تجارب همه کشورهای کمتر توسعه‌یافته پوشش می‌دهد، آن را به درستی در سطحی بین‌المللی قرار می‌دهد.

کارهایی از این دست بدون تلاش تعداد زیادی از افراد کامل نمی‌شود. به عنوان ویراستاران مایلیم از همه همکاران که با بخشندگی، وقت و دانش خود را صرف این کار کرده‌اند، در تدوین این کتاب مشارکت کردند تشکر کنیم. همچنین مایلیم از افراد دیگری، برای نظرات و یا پیشنهادهایشان تشکر کنیم، از آن جمله کریس برت، کاشوک باشو، جاگدیش باسوانی، مایکل الرمن. برخی از افرادی که در این پروژه مشارکت داشتند فوت کرده‌اند: سانجی لال دیوید پیرس و ریچارد سابوت. ما از مشارکت آنها تشکر کرده و عمیقاً از فوت آنها غمگین هستیم.

ویراستاران